

EUROOPA KOHTU OTSUS
25. juuli 1991*

Lepinguliste kohustuste rikkumine – Teenuste osutamise vabadus – Kohustus pöörduda raadio- ja telesaadete tegemiseks liikmesriigi ettevõtja poole – Teistest liikmesriikidest edastatud raadio- või telesaadetes sisalduvate reklaamsõnumite ülekandmise suhtes kehtestatud tingimused

Kohtuasjas C-353/89,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse ametnikud Giuliano Marengo ja René Barents, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik Guido Berardis, Centre Wagner, Kirchberg,

hageja,

versus

Madalmaade Kuningriik, esindajad: välisministeeriumi õigusnõunik A. Bos ja abiõigusnõunik J. W. de Zwaan, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Madalmaade suursaatkond, 5 rue C. M. Spoo,

kostja,

mille esemeks on taotlus tuvastada, et andes ühele Madalmaade ettevõtjale kõik või osa Madalmaade riigi raadioringhäälinguasutuste tellimustest ning piirates teistest liikmesriikidest just Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaami sisaldavate saadete ülekandmist Madalmaades, on Madalmaad rikkunud oma lepingulisi kohustusi, mis on kehtestatud EMÜ asutamislepingu artikliga 59,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: koja esimees presidendi ülesannetes G. F. Mancini, kodade esimehed T. F. O'Higgins, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias ja M. Díez de Velasco, kohtunikud Sir Gordon Slynn, C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler, F. Grévisse ja M. Zuleeg,

kohtujurist: G. Tesauero,

kohtusekretär: J.-G. Giraud,

arvestades kohtuistungis ettekannet,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kuulanud 21. veebruari 1991. aasta kohtuistungil, kus Madalmaade valitsust esindasid J. W. De Zwaan ja T. Heukels, ära poolte kohtukõned,

kuulanud 18. aprilli 1991. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Euroopa Kohtu kantseleisse 17. novembril 1989 saabunud hagiavaldusega esitas Euroopa Ühenduste Komisjon EMÜ asutamislepingu artikli 169 alusel hagi, milles taotletakse, et Euroopa Kohus tuvastaks, et andes ühele Madalmaade ettevõtjale kõik või osa Madalmaade raadioringhäälinguasutuste tellimustest ning piirates teistest liikmesriikidest just Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaami sisaldavate saadete ülekandmist Madalmaades, on Madalmaad rikkunud oma lepingulisi kohustusi, mis on kehtestatud EMÜ asutamislepingu artikliga 59.

2. Komisjon vaidlustab kaks teineteisest sõltumatut meetet: esimene käsitleb Madalmaades asuvatele raadioringhäälinguasutustele kehtestatud kohustust lasta teha kõik või üks osa oma saadetest ühel Madalmaade ettevõtjal, teine käsitleb teistest liikmesriikidest edastatavate saadete kaabellevi teel ülekandmisele kehtestatud tingimusi, kui need saated sisaldavad just Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaami. Need kaks meetet on sätestatud Madalmaade 21. aprilli 1987. aasta seaduses, mis reguleerib raadio- ja telesaadete pakkumist, raadio- ja televisioonitasusid ning pressiasutustele antavat abi (*Staatsblad* nr 249, 4.6.1987, edaspidi „Mediawet”).

3. Mediaweti eesmärk on kehtestada mitmekesine ja mittetulunduslik raadioringhäälingu- ja televisioonisüsteem. Selle seaduse artiklite 31 ja 34 järgi annab institutsioon, mille ülesanne on Mediaweti kohaldamise järelevalve – Commissariaat voor de Media –, eetriaaja saadete edastamiseks riigi raadio- ja televisioonivõrgus eelkõige raadioringhäälinguasutustele, kes on juriidilise isiku seisuses Madalmaade ühiskonna peamisi mõttesuundi esindavad kuulajate või televaatajate ühendused.

4. Nendel asutustel on põhimõtteliselt täielik vabadus ise saateid teha. Siiski on neil kohustus – mis on televisiooni puhul leebem kui raadio puhul – kasutada tehnilisi vahendeid (lindistamisstuudioid, dekoratsioonitöökodasid, tehnikuid jne), mis on Madalmaade õiguse kohaselt tegutseval aktsiaseltsil Nederlandse Omroepproductie Bedrijf (edaspidi „Bedrijf”).

5. See kohustus sisaldub Mediaweti artiklis 61. Selles sätestatakse:

„Tootmisvahendite säilimise tagamiseks peavad asutused, kes on saanud eetriaaja riigi võrgus, kulutama igal aastal Bedrijfis raadiosaadete tegemisel ära kõik summad, mis on antud nende käsutusse artiklite 101 ja 102 alusel, ja telesaadete tegemisel teatud dekreediga kindlaksmääratud protsendi.

6. Selles õigusnormis mainitud artiklid 101 ja 102 käsitlevad sisuliselt raadio- ja televisioonitasusid, mida kuulajad ja televaatajad peavad maksma ning mille Commissariaat voor de Media kannab üle raadioringhäälinguasutustele.

7. Mediaweti artiklis 154 on lisaks täpsustatud, et televisiooni puhul on artiklis 61 mainitud protsent 75.

8. Teine komisjoni vaidlustatud meede on Mediaweti artiklis 66. See käsitleb teistest liikmesriikidest edastatud raadio- ja telesaadete ülekandmist Madalmaade televisioonis. Selles sätestatakse:

„1. Televisioonivõrgu haldaja võib:

a) kanda välismaa raadioringhäälinguasutuse raadiosaatjaga edastatud saated, mida enamiku ajast võib kaabellevivõrgu poolt teenindataval alal tavalise individuaalantenniga otse vastu võtta, üle üldiselt rahuldava kvaliteediga;

b) kanda üle muud saated kui need, mida on nimetatud punktis a ja mida mingi asutus edastab raadiosaadetena, vastavalt edastavates riikides kohaldatavatele õigusaktidele. Kui need saated sisaldavad reklaamsõnumeid, on nende eetrisseandmine lubatud ainult tingimusel, et need reklaamid on tootnud eraldi juriidiline isik, et neid saab kava teistest osadest selgesti eristada ja et pühapäeviti ei edastata neid sõnumeid kauem kui 5% ulatuses kasutatavast eetriajast, et raadioringhäälinguasutus järgib artikli 55 lõiget 1 ja tulu eraldatakse täielikult saadete tootmiseks. Kui need tingimused ei ole täidetud, on niisuguse saate eetrisseandmine siiski ka lubatud, kui selles sisalduvad reklaamsõnumid ei ole mõeldud just Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale.

...

2) Lõike 1 punkti b kohaldamiseks loetakse reklaamsõnumid igal juhul just Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaamsõnumiteks, kui neid antakse eetrisse hollandikeelsete subtiitritega kavaosa või kavaosade terviku või hollandikeelse kavaosa jooksul või kohe pärast seda.

3) Minister võib teha erandi lõike 1 punktis b sätestatud keelust, kui tegemist on raadiosaadetega, mida edastatakse Belgias Belgia hollandikeelsele kuulajaskonnale.”

9. Selles õigusnormis mainitud artikli 55 lõikega 1 nähakse ette, et põhimõtteliselt „ei või eetriaaja saanud asutusi kasutada selleks, et võimaldada kolmandatel isikutel kasumit saada...”.

10. Kohtuvaidluse asjaolude, menetluse käigu ning poolte väidete ja argumentide ulatuslikum kirjeldus on esitatud kohtuistungis ettekandes. Sellest toimikus olevast teabest tuuakse allpool ära ainult nii palju, kui on vaja Euroopa Kohtu arutluskäigu esitamiseks.

EMÜ asutamislepingu artikli 59 kohaldamisala

11. Komisjon arvab, et kahe Madalmaade valitsuse kehtestatud meetmega on rikutud EMÜ asutamislepingu artikliga 59 kehtestatud teenuste osutamise vabaduse põhimõtet. Madalmaade valitsus väidab, et need meetmed on täiesti põhjendatud.

12. Et arutelu käsitleb niisiis selle artikli kohaldamisala, tuleb määrata kindlaks selle ulatus ja piirid.

13. Artikli 59 esimeses taandes on öeldud, et ühenduse piires tühistatakse üleminekuperioodil teenuste osutamise vabaduse piirangud liikmesriikide kodanike suhtes, kes asuvad mõnes teises ühenduse riigis kui see isik, kellele teenuseid pakutakse.

14. Selles osas selgub Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast (vt viimasena 26. veebruari 1991. aasta otsust kohtuasjas C-154/89: komisjon v. Prantsuse Vabariik, EKL 1991, lk I-659, punkt 12; sama kuupäeva otsust kohtuasjas C-180/89: komisjon v. Itaalia Vabariik, EKL 1991, lk I-709, punkt 15, ja sama kuupäeva otsust kohtuasjas C-198/89: komisjon v. Kreeka Vabariik, EKL 1991, lk I-727, punkt 16), et EMÜ asutamislepingu artikkel 59 eeldab eelkõige, et kaotatakse teenuste osutaja igasugune diskrimineerimine kodakondsuse või selle alusel, et tema asukoht on mõnes muus liikmesriigis kui see, kus teenuseid pakutakse.

15. Nagu Euroopa Kohus märkis 26. aprilli 1988. aasta otsuses kohtuasjas C-352/85: Bond van Adverteerders jt v. Madalmaade Kuningriik (EKL 1988, lk 2085, punktid 32 ja 33), on liikmesriikide õigusnormid, mida ei kohaldata teenuste suhtes ühtemoodi, nende päritolust sõltumata ühenduse õigusega kooskõlas ainult siis, kui need kuuluvad niisuguse spetsiaalse erandi kehtestava sätte kohaldamisalasse, nagu seda on EMÜ asutamislepingu artikkel 56. Sellest otsusest (punktist 34) selgub veel, et majanduslikku laadi eesmärgid ei saa olla avaliku korraga seotud põhjused selle artikli tähenduses.

16. Kui teenuste suhtes kohaldatav režiim ei ole samaväärne või kui nende suhtes kohaldatavad eeskirjad ei ole isegi ühtlustatud, võivad EMÜ asutamislepinguga selles valdkonnas tagatud vabaduse piirangud teiseks tuleneda sellest, et riigisiseseid õigusnorme, mis puudutavad iga liikmesriigi territooriumil asuvat isikut, kohaldatakse teenuste osutajate suhtes, kes asuvad mõnes teises liikmesriigis, kes peavad juba täitma selle riigi õigusaktides sätestatud eeskirju.

17. Selles osas selgub Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast (vt viimasena eespool nimetatud 26. veebruari 1991. aasta otsust kohtuasjas C-154/89: komisjon v. Prantsuse Vabariik, punkt 15; sama kuupäeva otsust kohtuasjas C-180/89: komisjon v. Itaalia Vabariik, punkt 18, ja sama kuupäeva otsust kohtuasjas C-198/89: komisjon v. Kreeka Vabariik, punkt 18), et niisugused takistused kuuluvad artikli 59 kohaldamisalasse siis, kui riigisiseste õigusaktide kohaldamine välismaiste teenuste pakujate suhtes ei ole põhjendatud üldise huvi mõjuvate põhjustega või nendes õigusaktides väljendatud nõuded on juba täidetud eeskirjadega, mis on nendele teenuseosutajatele kehtestatud selles liikmesriigis, kus nad asuvad.

18. Selles osas on üldise huvi mõjuvate põhjuste hulgas, mida Euroopa Kohus on juba tunnistanud, kutse-eeskirjad, mille eesmärk on kaitsta teenuste tarbijaid (18. jaanuari 1979. aasta otsus kohtuasjades C-110/78 ja C-111/78: Ministère public ja Chambre

syndicale des agents artistiques et impresarii de Belgique ASBL v. Willy van Wesemael jt, EKL 1979, lk 35, punkt 28), intellektuaalse omandi kaitse (18. märtsi 1980. aasta otsus kohtuasjas C-62/79: SA Compagnie générale pour la diffusion de la télévision, Coditel jt v. Ciné Vog Films jt, EKL 1980, lk 881), töötajate kaitse (17. detsembri 1981. aasta otsus kohtuasjas C-279/80: Alfred John Webb'i vastu algatatud kriminaalmenetlus, EKL 1981, lk 3305, punkt 19); 3. veebruari 1982. aasta otsus kohtuasjades C-62/81 ja C-63-81: Seco ja Desquenue & Giral v. EVI, EKL 1982, lk 223, punkt 14, ja 27. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas C-113/89: Rush Portuguesa Ld^a v. Office national d'immigration, EKL 1990, lk I-1417, punkt 18) ja tarbijakaitse (4. detsembri 1986. aasta otsus kohtuasjas C-220/83: komisjon v. Prantsuse Vabariik, EKL 1986, lk 3663, punkt 20; sama kuupäeva otsus kohtuasjas C-252/83: komisjon v. Taani Kuningriik, EKL 1986, lk 3713, punkt 20; sama kuupäeva otsus kohtuasjas C-205/84: komisjon v. Saksamaa Liitvabariik, EKL 1986, lk 3755, punkt 20; sama kuupäeva otsus kohtuasjas C-206/84: komisjon v. Iiri Vabariik, EKL 1986, lk 3817, punkt 20; eespool nimetatud 26. veebruari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-180/89: komisjon v. Itaalia Vabariik, punkt 20, ja eespool nimetatud sama kuupäeva otsus kohtuasjas C-198/89: komisjon v. Kreeka Vabariik, punkt 21), rahvusliku ajaloo- ja kunstipärandi kaitse (eespool nimetatud 26. veebruari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-180/89: komisjon v. Itaalia Vabariik, punkt 20), arheoloogia-, ajaloo- ja kunstiväärtuste taaskasutamine ning riigi kunsti- ja kultuuripärandit puudutavate teadmiste võimalikult hea levitamine (eespool nimetatud 26. veebruari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-154/89: komisjon v. Prantsuse Vabariik, punkt 17, ja eespool nimetatud sama kuupäeva otsus kohtuasjas C-198/89: komisjon v. Kreeka Vabariik, punkt 21).

19. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab riigisiseste õigusnormide kohaldamine teistes liikmesriikides asuvate teenuseosutajate suhtes tagama nende eesmärgi saavutamise ega tohi ületada seda, mis on vajalik selle saavutamiseks; teisisõnu on tarvis, et sama tulemust ei oleks võimalik saavutada leebemate eeskirjadega (vt viimasena 26. veebruari 1991. aasta otsust kohtuasjas C-154/89: komisjon v. Prantsuse Vabariik, punkt 14; sama kuupäeva otsust kohtuasjas C-180/89: komisjon v. Itaalia Vabariik, punktid 17 ja 18, ja sama kuupäeva otsust kohtuasjas C-198/89: komisjon v. Kreeka Vabariik, punktid 18 ja 19).

20. Esiteks Mediaweti artiklis 61 riigi raadioringhäälinguasutustele kehtestatud kohustust kasutada oma raadio- ja telesaadete tegemisel Bedrijfi tehnilisi vahendeid ning teiseks tingimusi, mis on Mediaweti artikliga 66 kehtestatud teistest liikmesriikidest edastatud, reklaamsõnumeid sisaldavate raadio- ja telesaadete ülekandmise suhtes Madalmaades, tuleb arutada eelnimetatud põhimõtetest lähtudes.

Kohustus kasutada raadio- või telesaadete tegemisel täielikult või osaliselt Bedrijfi tehnilisi vahendeid

21. Komisjon kritiseerib Mediaweti artiklit 61 seepärast, et see takistavat teistes liikmesriikides asuvatel ettevõtetel osutada teenuseid Madalmaades asuvatele riigi raadioringhäälinguasutustele raadiosaadete tegemiseks ning telesaadete tegemise osas vähendavat 25%-ni nende võimalusi pakkuda teenuseid nendelesamadele asutustele.

22. Kohe alguses tuleb märkida, et Mediaweti artikliga 61 kehtestatud süsteem viib tõesti teenuste osutamise vabaduse piiramiseni ühenduse piires EMÜ asutamislepingu artikli 59 tähenduses.

23. Nimelt takistab kõikidele teises liikmesriigis asuvatele riigi raadioringhäälinguasutustele kehtestatud kohustus kasutada täielikult või osaliselt ühe riigi osalusega ettevõtja pakutud tehnilisi vahendeid nendel asutustel igal juhul kasutamast teistes liikmesriikides asuvate ettevõtjate teenuseid või piirab seda võimalust. See sisaldab niisiis kaitsvat mõju liikmesriigi territooriumil asuva teenuseid osutava ettevõtja huvides ning asetab teistes liikmesriikides asuvad sama tüüpi ettevõtjad samal määral ebasoodsasse olukorda.

24. Madalmaade valitsus väidab, et see eesõigusi andev režiim avaldab piiravat mõju samamoodi nii Madalmaades asuvatele muudele teenuseid osutavatele ettevõtjatele peale Bedrijfi kui ka teistes liikmesriikides asuvatele ettevõtjatele.

25. Selle asjaolu tõttu ei jää Bedrijfile eesõigusi andev režiim siiski mingil juhul EMÜ asutamislepingu artikli 59 kohaldamisalast välja. Lisaks ei ole vaja, et liikmesriigi kõik ettevõtjad oleksid välismaa ettevõtjatega võrreldes soodsamas olukorras. Piisab sellest, kui kehtestatud eesõigusi andev režiim toob kasu ühele ettevõtjale.

26. Madalmaade valitsus väidab ka, et tuleb tagada sujuv üleminek eelmiselt raadioringhäälingurežiimilt, mille puhul saadete tegemiseks vajalikud tehnilised vahendid kuulusid avalikule sektorile, konkurentsirežiimile. Madalmaade valitsuse sõnul on nimelt esiteks vaja kaitsta eelmise ajajärgu kultuurisaavutusi ning teiseks vältida Bedrijfi pankrotistumist ja massilisi vallandamisi. Kohtuistungil teatas valitsus sellegipoolest, et kõnealune kohustus tühistati telesaadete tegemise osas alates 1. jaanuarist 1991 ja raadiosaadete tegemise osas alates 1. jaanuarist 1992.

27. Mis puudutab argumenti, et tuleb tagada sujuv üleminek konkurentsirežiimile, tuleb meenutada, et EMÜ asutamislepingus ette nähtud üleminekuperiood sai läbi 31. detsembril 1969 ja et EMÜ asutamislepingu artiklis 59 sätestatud kohustused muutusid otseselt kohaldatavaks ja tingimusteta kohustusteks selle ajavahemiku lõpus (vt eespool nimetatud 18. jaanuari 1979. aasta otsust kohtuasjades C-110/78 ja C-111/78: Ministère public ja Chambre syndicale des agents artistiques et impresarii de Belgique ASBL v. Willy van Wesemael, punkt 26). Järelikult ei saa liikmesriigi seadusandjal lubada uusi tähtaegu sisse viia.

28. Mis puudutab kritiseeritud eesõigusi andva režiimi hiljutisi kohandusi, siis need ei ole niisugused, mis muudaksid eelnevaid hinnanguid. Esiteks on Mediawetiga kehtestatud kohustus raadiosaadete tegemise osas alles. Teiseks määratakse Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt (vt viimasena 30. mai 1991. aasta otsust kohtuasjas C-361/88: komisjon v. Saksamaa Liitvabariik, EKL 1991, lk I-2567, punkt 31, ja sama kuupäeva otsust kohtuasjas C-59/89: komisjon v. Saksamaa Liitvabariik, EKL 1991, lk I-2607, punkt 35) EMÜ asutamislepingu artikli 169 alusel esitatud hagi ese kindlaks komisjoni põhjendatud arvamusega ja isegi siis, kui liimesriigi kohustuste rikkumine pärast nimetatud artikli teise lõigu kohaselt määratud tähtaja möödumist

kõrvaldatakse, säilib huvi hagi esitamiseks, et teha kindlaks liikmesriigi võimalik vastutus rikkumise tõttu teiste liikmesriikide, ühenduse või eraisikute suhtes.

29. Madalmaade valitsus väidab veel, et erandid artiklist 59 on õiguspärased, kui need on õigustatud üldise huviga. Ta kinnitab selles osas, et need piirangud on põhjendatud tema poolt audiovisuaalsektoris kehtestatud, kultuuripoliitikast tulenevate nõuetega. Ta selgitab, et selle eesmärk on säilitada Madalmaade ühiskonna eri osade, eelkõige ühiskondlike, kultuuriliste, usuliste või filosoofiliste osade sõnavabadus niisugusena, nagu see peab avalduma ajakirjanduses, raadios või televisioonis. Ta meenutab, et andes tehnilisi vahendeid erinevate riigi raadioringhäälinguasutuste käsutusse, võimaldab Bedrijf säilitada Madalmaade audiovisuaalsektori mitmekesisust ja mittetulunduslikku olukorda. Ta lisab, et Bedrijf täidab ka kultuurilisi ülesandeid, näiteks fonoteegi haldamine, filmiarhiivide säilitamine või orkestri või koori haldamine. Niisugused kultuuripoliitilised põhjused nagu need tuleb aga liigitada üldist huvi esindavate kaalutluste hulka, mis võivad õigustada kitsendavaid meetmeid, isegi kui need on majanduslikku laadi.

30. Niisuguses tähenduses mõistetuna võib kultuuripoliitika mõistagi kujutada endast üldist huvi esindavat mõjuvat põhjust, mis õigustab teenuste osutamise vabaduse piirangut. Nimelt on mitmekesisuse säilitamine, mida soovitakse tagada selle Madalmaade poliitikaga, seotud sõnavabadusega niisugusena, nagu seda kaitseb inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikkel 10, ja mis kuulub ühenduse õiguskorras tagatud põhiõiguste hulka (14. mai 1974. aasta otsus kohtuasjas C-4/73: J. Nold, Kohlen- und Baustoffgroßhandlung v. komisjon, EKL 1974, lk 491, punkt 13).

31. Kohustades riigi raadioringhäälinguasutusi, kes esindavad Madalmaade ühiskonna ühiskondlikke, kultuurilisi, usulisi või filosoofilisi osi, laskma teha kõik oma saated või osa nendest selle riigi ettevõtjal, ületab Madalmaade Kuningriik taotletava eesmärgi saavutamiseks, nimelt sõnavabaduse kaitseks vajaliku määra. Nimelt ei saa mitmekesisust liikmesriigi audiovisuaalsektoris mingil viisil kahjustada riigi raadioringhäälinguasutustele jäetud võimalus pöörduda teistes liikmesriikides asuvate teenuseosutajate poole. Nagu komisjon põhjendatult märkis, ei ole juhul, kui need raadioringhäälinguasutused on tõesti huvitatud Bedrijfi poole pöördumisest, vaja neile niisugust kohustust kehtestada.

32. Lisaks rahastab Bedrijf täidetavaid kultuurilisi ülesandeid täielikult riik, nagu Madalmaade valitsus ise tunnistab. Need ei ole niisiis seotud raadioringhäälinguasutustele kehtestatud kohustusega kulutada kõik oma rahalised vahendid või osa nendest Bedrijfis ning need ei saa seega seda õigustada.

33. Seejärel viitas Madalmaade valitsus EMÜ asutamislepingu artiklile 90. Ta järeldas sellest õigusnormist, et liikmesriigid võivad oma territooriumil mõned majandustegevused vabast konkurentsist välja arvata. Madalmaade audiovisuaalsüsteemis oleks selline monopol põhjendatud juba esitatud üldist huvi esindavate põhjustega, milleks on mitmekesisuse säilitamine meedias, riigi raadioringhäälinguasutuste huvi pääseda ligi kvaliteetsetele tehnilistele vahenditele ja ebatulusate kultuuriliste ülesannete täitmine Bedrijfi poolt.

34. Selles osas piisab, kui märkida, et 19. märtsi 1991. aasta otsuse järgi kohtuasjas C-202/88: Prantsuse Vabariik v. komisjon (EKL 1991, lk I-1223, punkt 22) eeldab EMÜ asutamislepingu artikkel 90 mõningate eri- ja ainuõigustega ettevõtete olemasolu, kuid sellest ei tulene veel, et kõik eri- ja ainuõigused on tingimata EMÜ asutamislepinguga kooskõlas. Seda kokkusobivust tuleb hinnata, lähtudes mitmesugustest artikli 90 lõikes 1 viidatud eeskirjadest.

35. Sellest järeldub, et saamaks teada, kas liikmesriik võib arvata mõningate teenuste osutamise vabast konkurentsist välja, tuleb teha kindlaks, kas teenuste osutamise vabaduse piirangud, mis niiviisi loodaks, võivad olla õigustatud eespool nimetatud (punktid 17 ja 18) üldist huvi esindavate põhjustega.

36. Nagu eespool (punktides 31 ja 32) öeldud, ei õigusta igasugune üldist huvi esindav põhjus aga antud juhul eesõigusi andvat režiimi, mille Madalmaade riigiasutused Bedrijfile kehtestasid.

37. Seega tuleb tõdeda, et kohustades riigi raadioringhäälinguvõrgus eetriaega saanud asutusi kulutama Bedrijfis raadiosaadete tegemisel kõik nende käsutusse antud summad ja telesaadete tegemisel dekreediga kehtestatud protsendi, rikkus Madalmaade Kuningriik oma kohustusi, mis on kehtestatud EMÜ asutamislepingu artikliga 59.

Teistest liikmesriikidest edastatud raadio- või telesaadetes sisalduvate reklaamsõnumite ülekandmise suhtes kehtestatud tingimused

38. Mis puudutab Mediaweti artikli 66 lõike 1 punkti b teise lausega teistest liikmesriikidest edastatud, raadio- või telesaadetes sisalduvate reklaamsõnumite ülekandmise suhtes kehtestatud tingimusi, siis tuleb kohe alguses tõdeda, et niisugused tingimused sisaldavad kahekordset teenuste osutamise vabaduse piirangut. Esiteks takistavad need liikmesriigis asuvatel televõrgu haldajatel üle kanda raadio- ja telesaateid, mida pakuvad teistes liikmesriikides asuvad edastajad, kes ei vasta nendele tingimustele. Teiseks piiravad need nende edastajate võimalusi lisada oma saadetes just selle riigi vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaamsõnumeid reklaamitegijate huvides, kes asuvad liikmesriigis, kus reklaamsõnumeid vastu võetakse.

39. Nagu komisjon põhjendatult märkis, kuuluvad Mediaweti artikliga 66 sätestatud tingimused kahte kategooriasse. Kõigepealt on edastajate struktuuriga seotud tingimused: nad peavad usaldama reklaamitegemise saadete pakkujatest sõltumatule juriidilisele isikule, nad peavad eraldama oma reklaamitulu täielikult saadete tootmiseks; nad ei või lubada kolmandatel isikutel kasumit saada. Siis on reklaami endaga seotud tingimused: see peab olema selgelt reklaamina ära tuntav ja kava teistest osadest eristatud; seda ei tohi olla üle 5% eetriajast; seda ei tohi eetrisse anda pühapäeviti. Neid tingimusi tuleb niisiis arutada eraldi.

A – Teistes liikmesriikides asuvate raadioringhäälinguasutuste struktuuriga seotud tingimused

40. Mis puudutab teistes liikmesriikides asuvate raadioringhäälinguasutuste struktuuriga seotud tingimusi, siis Madalmaade valitsus selgitab, et need on samad, mida peavad

täitma Madalmaade raadioringhäälinguasutused. Seega vastavat nõue, mille kohaselt reklaamsõnumeid peab tootma saadete tootjatest erinev juriidiline isik, Mediawetiga kehtestatud riigiasutustele keelule edastada kaubanduslikku reklaami, sest selle levitamise õigus on telereklaami sihtasutusel Stichting Etherreclame (edaspidi „STER”). Teiste liikmesriikide edastajatele kehtestatud kohustus mitte luua kasumeid kolmandatele isikutele olevat mõeldud selleks, et tagada raadioringhäälingu mittetulunduslikkus, mille säilitamine riigi raadioringhäälinguasutuste puhul on Mediaweti eesmärk. Lõpuks olevat saadete tootmiseks eraldatava reklaamitulu kasutamise seotud nõude eesmärk pakkuda teiste liikmesriikide edastajatele vähemalt samaväärseid vahendeid kui need, mis on olemas liikmesriigi süsteemis, kus suurem osa STERi reklaamistulust katvat raadio- ja televisiooni töökulud.

41. Madalmaade valitsus põhjendab neid piiranguid, väites, et nende eesmärk on vältida seda, et reklaamitootjad saavutavad liiga suure mõjuvõimu saadete ettevalmistamisel; see võivad kahjustada kultuuripoliitikat, mille ta audiovisuaalsektoris on kehtestanud.

42. Sellegipoolest tuleb tõdeda, et niisuguse kultuuripoliitika ja välisriikide raadioringhäälinguasutuste struktuuri puudutavate tingimuste vahel ei ole tingimata seost. Mitmekesisuse tagamiseks audiovisuaalsektoris ei ole sugugi hädavajalik, et liikmesriigi õigusaktidega sunnitakse teistes liikmesriikides asuvaid raadioringhäälinguasutusi juhinduma Madalmaade mudelist, kui nad soovivad eetrisse anda just Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaamsõnumeid sisaldavaid saateid. Et tagada mitmekesisus, mida ta soovib säilitada, võib Madalmaade valitsus väga hästi piirduda sellega, et töötab asjakohaselt välja omaenese asutuste staatuse.

43. Välisriikide raadioringhäälinguasutuste struktuuriga seotud tingimusi ei saa niisiis pidada tingimusteks, mis on objektiivselt vajalikud niisuguse üldise huvi nagu mitmekesisuse põhimõtet järgiva riigi raadio- ja televisioonisüsteemi säilitamise tagamiseks.

B – Reklaamsõnumitega seotud tingimused

44. Madalmaade valitsuse sõnul ja vastupidi komisjoni seisukohale ei ole ei keeld anda reklaamsõnumeid eetrisse teatud päevadel, selle kestuse piiramine ega ka kohustus, et need oleksid reklaamidena ära tuntavad ja eristatud kava muudest osadest, diskrimineerivat laadi. STERi osutatavate teenuste suhtes kehtivat samad piirangud. Madalmaade valitsus viitas selles osas Mediaweti artiklile 39. Sellest õigusaktist selgub, et Commissariaat voor de Media annab STERile riigi võrgus vabaks jäävat eetriaega ja seda tuleb teha nii, et riigi raadioringhäälinguasutuste kavade ei katkeks. Lõpuks ei anta sama artikli kohaselt mingit eetriaega pühapäeviti.

45. Selles osas tuleb kõigepealt rõhutada, et üldist huvi esindavate mõjuvate põhjustega võib õigustada niisuguseid reklaamsõnumite edastamise piiranguid nagu teatud toodete reklaamimise keeld või reklaamikeeld teatud päevadel, sõnumite kestuse või sageduse piiramine või piirangud, mille eesmärk on võimaldada kuulajatel või televaatajatel mitte ajada kaubanduslikku reklaami segi kava muude osadega. Niisuguseid piiranguid võib nimelt kehtestada tarbijate kaitsmiseks liigse kaubandusliku reklaami eest või kultuuripoliitika eesmärgil kavade teatava kvaliteedi säilitamiseks.

46. Seejärel tuleb märkida, et kõnealused piirangud puudutavad ainult just Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaamsõnumite turgu. See turg oli ka ainus, mida puudutas Kabelregelingiga kehtestatud reklaamikeeld, mis andis alust eelotsuse küsimuste esitamiseks kohtuasja C-352/85: Bond van Adverteerders jt v. Madalmaade Kuningriik raames (vt eespool nimetatud 26. aprilli 1988. aasta otsust). Isegi kui reklaamsõnumid käsitlevad tooteid, mida võib tarbida Madalmaades, tulevad piirangud mängu ainult siis, kui sõnumeid edastatakse koos hollandikeelsete saatetega või hollandikeelsete subtiitritega saatetega. Lisaks võib need piirangud kõrvale jätta, kui tegemist on hollandikeelsete saatetega, mida edastatakse Belgias Belgia hollandi keelt kõnelevatele elanikele.

47. Erinevalt Kabelregelingist ei anna Mediaweti siin nimetatud õigusnormid enam kogu just Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaamsõnumitest saadavat tulu STERile. Reguleerides nende sõnumite ülekandmist, kitsendavad need siiski konkurentsi, mida võivad STERile sellel turul pakkuda välismaa raadioringhäälinguasutused. Nõnda kaitsevad need ikkagi – olgugi vähemal määral kui Kabelregeling – STERi tulusid ja teenivad sama eesmärki kui varasemad õigusnormid. Nagu Euroopa Kohus sedastas oma eespool nimetatud 26. aprilli 1988. aasta otsuses kohtuasjas C-352/85: Bond van Adverteerders jt v. Madalmaade Kuningriik (punkt 34), ei saa see eesmärk aga õigustada teenuste osutamise vabaduse piiranguid.

48. Seega tuleb tõdeda, et keelates oma territooriumil asuvatel televõrgu haldajatel üle kanda teiste liikmesriikide territooriumil asuvate raadioringhäälinguasutuste edastatavaid, just Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaamsõnumeid sisaldavaid radio- või telesaateid, juhul kui ei ole täidetud mõningad nende asutuste struktuuri või saatetes sisalduvate, Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaamsõnumitega seotud tingimused, rikkus Madalmaade Kuningriik oma kohustusi, mis on kehtestatud EMÜ asutamislepingu artikliga 59.

Kohtukulud

49. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Et kohtuvaidluse kaotas hageja, tuleb kohtukulud jätta tema kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1. Kohustades riigi raadioringhäälinguvõrgus eetriaega saanud asutusi kulutama Bedrijfis raadiosaadete tegemisel kõik nende käsutusse antud summad ja telesaadete tegemisel dekreediga kehtestatud protsendi ning keelates oma territooriumil asuvatel televõrgu haldajatel üle kanda teiste liikmesriikide

territoriumil asuvate raadioringhäälinguasutuste edastatavaid, just Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaamsõnumeid sisaldavaid raadio- või teleaateid, juhul kui ei ole täidetud mõningad nende asutuste struktuuri või saadetes sisalduvate, Madalmaade vaatajas- ja kuulajaskonnale mõeldud reklaamsõnumitega seotud tingimused, rikkus Madalmaade Kuningriik oma kohustusi, mis on kehtestatud EMÜ asutamislepingu artikliga 59.

2. Mõista kohtukulud välja Madalmaade Kuningriigilt.

Mancini

O'Higgins

Mointinho de Almeida

Rodríguez Iglesias

Díez de Velasco

Slynn

Kakouris

Joliet

Schockweiler

Grévisse

Zuleeg

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 25. juulil 1991. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

Koja esimees presidendi ülesannetes

J.-G. Giraud

F. G. Mancini